

Nauka gry na pianinie

WPROWADZENIE

Nie tak dawno jeszcze panowała powszechna opinia, że gra na pianinie wymaga przede wszystkim wrodzonych predyspozycji. Do tych szczególnych dyspozycji zaliczano nieprzeciętne zamięłowanie, świetny słuch muzyczny, wycucie treści muzyki, bardzo dobrą pamięć czy szczególne zdolności manualne. Z przeprowadzonych ostatnio badań wynika, że większość uczących się posiada tylko niektóre z tych uzdolnień i to w tak różnym stopniu, że nie sposób uważać ich za decydujące.

Na podstawie takich wyników badań należy stwierdzić, że o sukcesie w nauczaniu gry na pianinie decydują nie tyle jakieś szczególne uzdolnienia, które określilibyśmy mianem talentu, ile wytrwałość, systematyczność w pracy i oczywiście odpowiednia szkoła gry.

Korespondencyjny kurs gry na pianinie ma na celu dostarczenie wskazówek i pokierowanie pracą studentów zdecydowanych systematycznie realizować poszczególne jednostki lekcyjne. Całość kursu obejmuje 24 lekcje. Jednorazowo będą Państwo otrzymywać zeszyt i płytę (w przypadku jej zamówienia) zawierające materiał dwóch lekcji. Do pierwszego zeszytu (z lekcjami 1/2) dołączamy nalepki, które służą do oznaczania poszczególnych klawiszy posiadanego przez Państwa instrumentu: pianina lub fortepianu, gdyż lekcje umożliwią naukę gry na obu. Pianino jest odmianą fortepianu.

W naszym kursie szczególny nacisk kładziemy na praktyczną umiejętność wykorzystania pianina. Aby jednak umożliwić szybsze postępy w pracy z instrumentem, wprowadzamy już na samym początku pewne wiadomości teoretyczne. Ostatnią część każdej lekcji będzie stanowić praca domowa, która da Państwu szansę zorientowania się w stopniu opanowania przerobionego materiału.

Na marginesie tekstów lekcyjnych spotkają Państwo następujące symbole:

Zamieszczony obok tekst drukowany kursywą zawiera istotne informacje dotyczące omawianych zagadnień.

Fragment lekcji nagrany na płycie.

3 (11)

Omawiane zagadnienie łączy się merytorycznie z wcześniej przedstawionym materiałem lekcyjnym (np. w lekcji trzeciej na stronie jedenastej).

Informacje zasługujące na szczególną uwagę drukowane są w ramce.

Oto wykaz ponad stu znanych utworów muzycznych, których nauczą się Państwo w czasie opracowanego przez nas kursu:

1. <i>Aria na strunie g</i>	J. S. Bach
2. <i>Aria Skołuby</i>	z opery „Straszny dwór” St. Moniuszki
3. <i>Ave Maria</i>	Fr. Schubert
4. <i>Bajka – iskierka</i>	melodia popularna
5. <i>Barkarola</i>	P. Czajkowski
6. <i>Barkarola</i>	J. Offenbach
7. <i>Bóg się rodzi</i>	kolęda
8. <i>Były sobie świnki trzy</i>	piosenka popularna
9. <i>Cicha noc</i>	kolęda
10. <i>Czerwone jabłuszko</i>	melodia ludowa
11. <i>Deep River</i>	gospel
12. <i>Dla Elizy</i>	L. v. Beethoven
13. <i>Echo</i>	W. Markiewiczówna
14. <i>Ej, przeleciał ptaszek</i>	T. Sygietyński
15. <i>Etiuda E–dur</i>	opracowanie utworu Fr. Chopina
16. <i>Etiudka</i>	H. Gnesina
17. <i>Fale Dunaju</i>	J. Iwanoviči
18. <i>François</i>	A. Karasiński
19. <i>Gaiczek</i>	melodia popularna
20. <i>Gawot</i>	„Łatwe utwory” J. S. Bacha
21. <i>Gawot</i>	G. Ph. Telemann
22. <i>Gdy się Chrystus rodzi</i>	kolęda
23. <i>Gdyby rannym słońkiem</i>	z opery „Halka” St. Moniuszki
24. <i>Gdybym ja była słońcem
na niebie</i>	Fr. Chopin
25. <i>Grająca szkatulka</i>	S. Majkapar
26. <i>Hallo</i>	L. Richie
27. <i>Happy Birthday</i>	toast urodzinowy
28. <i>Help</i>	z repertuaru The Beatles
29. <i>Hey Jude</i>	j.w.
30. <i>Jeszcze Polska nie zginęła</i>	hymn państwowy
31. <i>Jingle Bells</i>	melodia ludowa

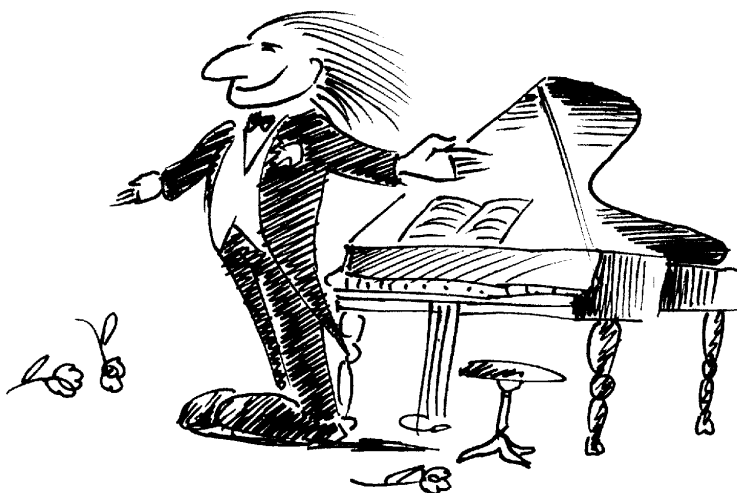
34. <i>Kołysanka</i>	B. Godard
35. <i>Kozak</i>	St. Moniuszko
36. <i>Krakowiak</i>	melodia ludowa
37. <i>Kukuleczka</i>	T. Sygietyński
38. <i>Kukulka</i>	J. Klechniowska
39. <i>Kurant</i>	z opery „Straszny dwór” St. Moniuszki
40. <i>La donne e’mobile</i>	z opery „Rigoletto” G. Verdiego
41. <i>La Paloma</i>	S. Yardier
42. <i>Let It Be</i>	z repertuaru The Beatles
43. <i>Lulajże Jezuniu</i>	kolęda
44. <i>Łyżwiarze</i>	E. Waldeufel
45. <i>Mały Chińczyk</i>	A. Rowley
46. <i>Marsz</i>	M. Jordański
47. <i>Marsz toreadora</i>	z opery „Carmen” G. Bizeta
48. <i>Marsz triumfalny</i>	z opery „Aida” G. Verdiego
49. <i>Marsz turecki</i>	z Sonaty A–dur W. A. Mozarta
50. <i>Marsz weselny</i>	F. Mendelssohn
51. <i>Marzenia miłosne</i>	Fr. Liszt
52. <i>Menuet</i>	„Drobne utwory” J. S. Bacha
53. <i>Menuet</i>	„Łatwe utwory” J. S. Bacha
54. <i>Menuet</i>	J. Haydn
55. <i>Menuet</i>	W. A. Mozart
56. <i>Muzyka z filmu „Bolek i Lolek”</i>	
57. <i>Muzyka z filmu „Dynastia”</i>	
58. <i>Muzyka z filmu „Love Story”</i>	
59. <i>My Bonnie</i>	melodia ludowa
60. <i>Na huśtawce</i>	W. Markiewiczówna
61. <i>Narcyz</i>	E. Nevin
62. <i>O młynareczce</i>	K. Zeller
63. <i>O mój rozmarynie</i>	melodia popularna
64. <i>O sole mio</i>	E. di Capua
65. <i>Oh, Susanna</i>	melodia ludowa
66. <i>Oczy czarne</i>	romans cygański

69.	<i>Pije Kuba do Jakuba</i>	melodia popularna
70.	<i>Piosenka francuska</i>	melodia ludowa
71.	<i>Piosenka</i>	D. Kabalewski
72.	<i>Piosenka ludowa I</i>	B. Bartók
73.	<i>Piosenka ludowa II</i>	B. Bartók
74.	<i>Pochmurne niebo</i>	E. Toch
75.	<i>Poemat</i>	Z. Fibich
76.	<i>Polonez „Pożegnanie Ojczyzny”</i>	M. Ogiński
77.	<i>Prząśniczka</i>	St. Moniuszko
78.	<i>Przybieżeli do Betlejem</i>	kolęda
79.	<i>Ragtime</i>	S. Joplin
80.	<i>Rota</i>	F. Nowowiejski
81.	<i>Serenada</i>	Fr. Schubert
82.	<i>Sonatina</i>	J. B. Wanhall
83.	<i>Sto lat</i>	melodia popularna
84.	<i>Szła dziewczeczka</i>	melodia popularna
85.	<i>Tam na błoni</i>	melodia popularna
86.	<i>Taniec komara</i>	W. Markiewiczówna
87.	<i>Temat z IX symfonii</i>	L. v. Beethoven
88.	<i>Vieni sul mar</i>	piosenka ludowa
89.	<i>W murowanej piwnicy</i>	melodia ludowa
90.	<i>W żłobie leży</i>	kolęda
91.	<i>Walc</i>	J. Brahms
92.	<i>Walc</i>	z opery „Faust” Ch. Gounoda
93.	<i>Walc</i>	S. Jones
94.	<i>Walc</i>	S. Majkapar
95.	<i>Wesoły wieśniak</i>	R. Schumann
96.	<i>Wlazł kotek na płotek</i>	melodia popularna
97.	<i>Woman</i>	J. Lennon
98.	<i>Wśród nocnej ciszy</i>	kolęda
99.	<i>Wyszły w pole kurki trzy</i>	melodia ludowa
100.	<i>Yellow Submarine</i>	z repertuaru The Beatles
101.	<i>Yesterday</i>	j.w.
102.	<i>Życzenie</i>	Fr. Chopin

Po opanowaniu w/w utworów będą Państwo przygotowani do samodzielnego opracowania innej muzyki o podobnym stopniu trudności.

Życząc satysfakcji i powodzenia w nauce, zapraszamy do lektury pierwszej lekcji.

LEKCJA 1

Fortepian i jego budowa

Fortepian to instrument muzyczny z grupy **chordofonów klawiszowych uderzanych**. Mianem chordofonów określa się instrumenty, w których funkcję źródła dźwięku spełniają napięte struny. W fortepianie pobudza je do drgań specjalny mechanizm klawiszowy.

Budowa

Fortepian składa się z:

- pudła rezonansowego stojącego na trzech nogach, przypominającego kształtem skrzydło ptaka (stąd nazywane bywa „skrzydłem”);
- strun stalowych rozpiętych na ramie, przebiegających ponad płytą rezonansową wzdłuż skrzydła i przyciśniętych od góry filcowymi tłumikami;
- klawiatury złożonej z klawiszy, z których każdy za pomocą systemu dźwigni połączony jest z młoteczkami o główce z filcu.

Działanie

Naciśnięcie klawisza powoduje uderzenie młoteczkami w strunę i podniesienie tłumika znad struny; słychać wówczas dźwięk. Zwolnienie klawisza powoduje opadnięcie tłumika i zanik dźwięku.

Fortepian zaopatrzony jest w dwa pedały:

- prawy – podnosi wszystkie tłumiki; struny wydają pełniejszy i silniejszy dźwięk, trwający nawet wówczas, gdy klawisze nie są naciśnięte;
- lewy – powoduje przesunięcie klawiatury w prawo; zmienia się barwa dźwięku, jednocześnie staje się on dużo cichszy.

Piano

Jest odmianą fortepianu, w której rama i płyta rezonansowa ustawione są pionowo. Układ mechanizmu jest bardzo podobny do fortepianowego, a różnice wynikają z pionowego ustawienia strun.

Ze względu na znacznie mniejsze rozmiary pianino stało się najpopularniejszym instrumentem w muzykowaniu domowym.

Pozycja przy fortepianie

Prawidłowa sylwetka ruchowa pianisty ma niebagatelne znaczenie dla rozwoju jego techniki instrumentalnej.

Zaleca się stosować krzesło (lub taboret), które nie może być ani zbyt chybotliwe, ani zbyt miękkie. Jego wysokość powinna być taka, by zgięte przedramię pianisty znajdowało się mniej więcej na poziomie białych klawiszy.

Tułów

powinien być wyprostowany, z lekkim pochyleniem do przodu, co sprzyja utrzymaniu równowagi, jak i swobodzie oraz precyzji ruchów ramion.

Nogi

powinny być właściwie oparte (zwłaszcza lewa) na nieruchomej powierzchni podłogi.

Głowę

należy trzymać prosto; wzrok powinien być skierowany na wprost (tylko chwilami na ręce).

Głównym sprawdzianem właściwej pozycji przy instrumencie jest uczucie swobody towarzyszące zmianom pozycji tułowia.

Ułożenie dłoni i palców

Warunkuje je prawidłowa pozycja przy fortepianie. Palce powinny być lekko zgięte, a kostki śródręcza nieco uwypuklone. Jak w przypadku całej postawy, tak i w przypadku ustawienia dłoni na klawiaturze podstawowym kryterium powinna być **wygoda** w ułożeniu palców i stawów śródręcza.

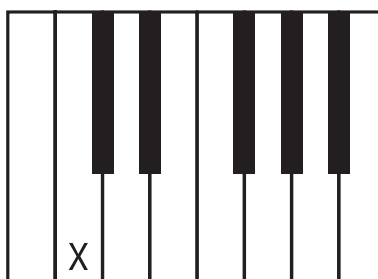

Wysokość dźwięku i jej zapis

Zachęcamy Państwa do uważnego zapoznania się z treścią tego rozdziału. Zależy nam bowiem, by Państwo już na pierwszej lekcji zrozumieli istotę zapisu nutowego. Zadanie jest naprawdę proste. Niekiedy jednak wymaga przewyciężenia pewnego oporu psychicznego. Tymczasem posługiwanie się pismem nutowym jest znacznie łatwiejsze niż pisanie lub czytanie liter. Jego niewątpliwa przewaga nad zapisem mowy wynika przede wszystkim z międzynarodowego charakteru notacji muzycznej. Dzięki temu porozumienie na gruncie muzyki jest możliwe ponad barierą językową.

Na początku przeprowadzimy pewien eksperyment. Prosimy nacisnąć, posuwając się w prawą stronę klawiatury, jeden po drugim pięć kolejnych klawiszy, rozpoczynając od oznaczonego na rysunku, a znajdującego się w centralnej części klawiatury.

Dźwięki, które słyszymy różnią się wysokością.

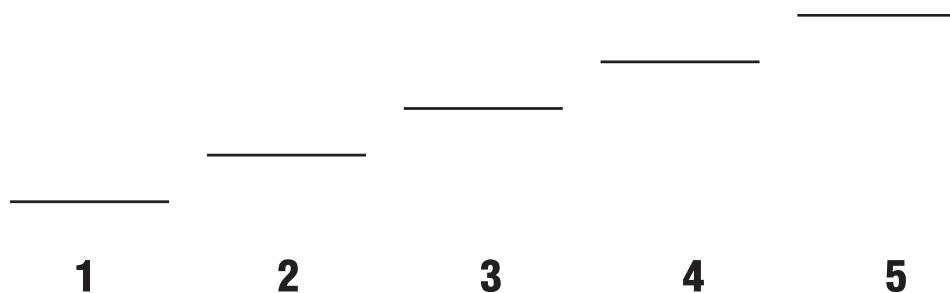
Im bardziej w prawo, tym dźwięki wyższe, im bardziej w lewo, tym dźwięki niższe.

Mówimy, że wysokość jest jednym z podstawowych parametrów dźwięku.

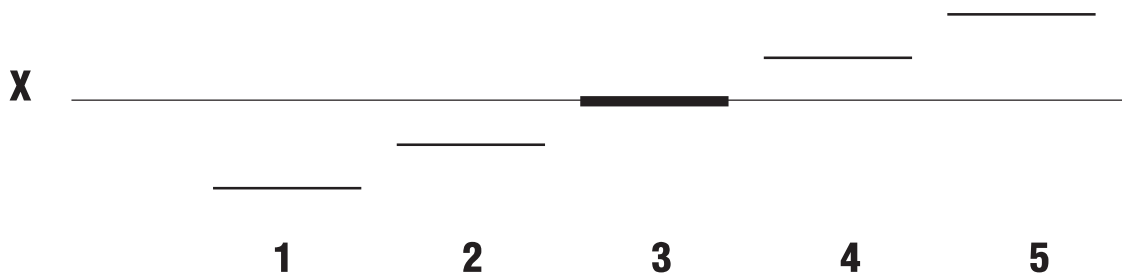
To, że dźwięki różnią się wysokością, zauważono już około 3000 lat temu! Na porównaniu wysokości różnych dźwięków polegają wszystkie próby jej zapisu.

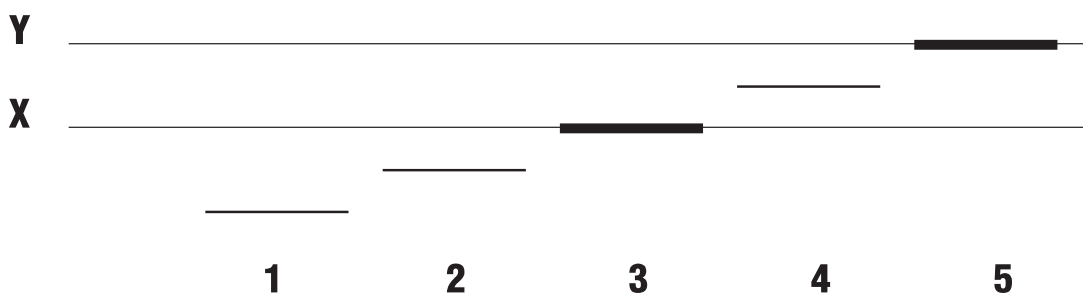
Posłuchajmy pochodzących 5 dźwięków coraz wyższych. Ich wysokość moglibyśmy graficznie przedstawić tak:

Jeżeli przyjąlibyśmy, że znamy wysokość trzeciego dźwięku, to moglibyśmy powiedzieć, że dźwięki 1 i 2 są od niego niższe, a dźwięki 4 i 5 są od niego wyższe. Aby łatwiej zorientować się w różnicach pomiędzy wysokościami dźwięków (we względnej wysokości dźwięków), wprowadzono system liniowy. Początkowo rysowano jedną linię i przyjmowano, że znaki graficzne umieszczone dokładnie na niej symbolizują dźwięki o wysokości, przypuśćmy X. Wszystkie znaki powyżej tej linii odnosiły się do dźwięków wyższych od X, a poniżej – niższych od X. W naszym przykładzie, przyjmując, że dźwięk nr 3 ma wysokość X, graficznie obraz wysokości dźwięków mógłby wyglądać następująco:

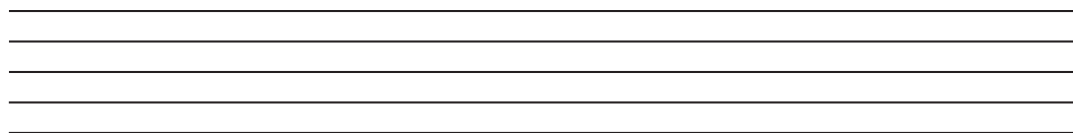

Kolejnym krokiem było wprowadzenie drugiej linii, która oznaczała inną wysokość dźwięku, różną od X – np. Y. U nas niech to będzie wysokość dźwięku nr 5.

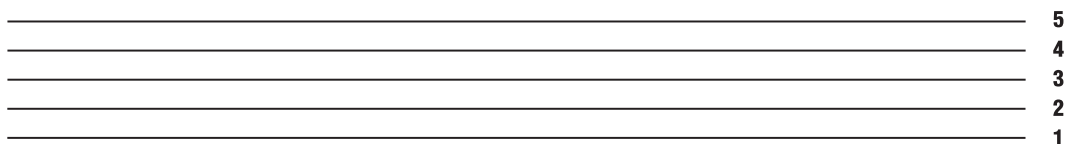

Pięciolinia

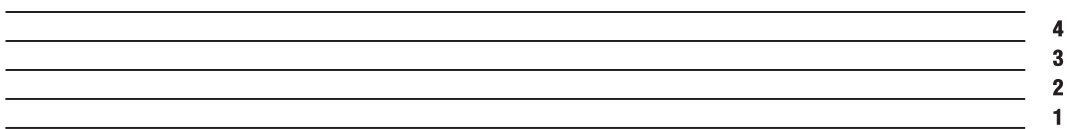
Takie dodawanie linii doprowadziło wkrótce do powstania **pięciolinii**.

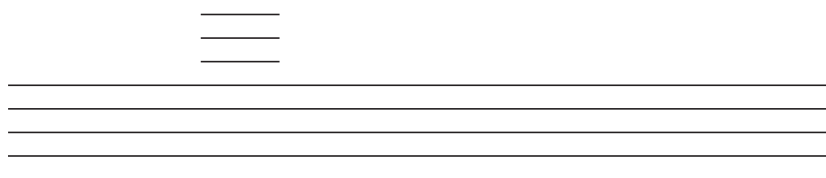
Linie liczymy od dołu.

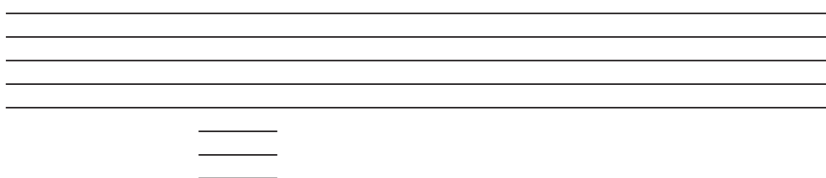
Pomiędzy liniami występują 4 pola.

Oprócz linii głównych możemy dopisywać linie dodane górne, służące do zapisu dźwięków wysokich:

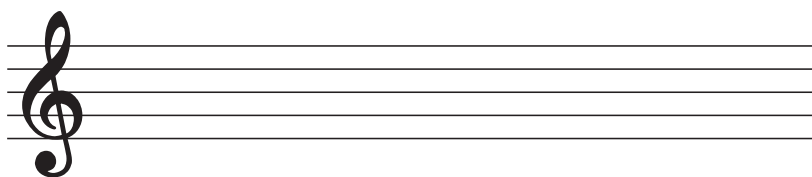

oraz linie dodane dolne, przy pomocy których zapisujemy dźwięki niskie:

Klucz wiolinowy

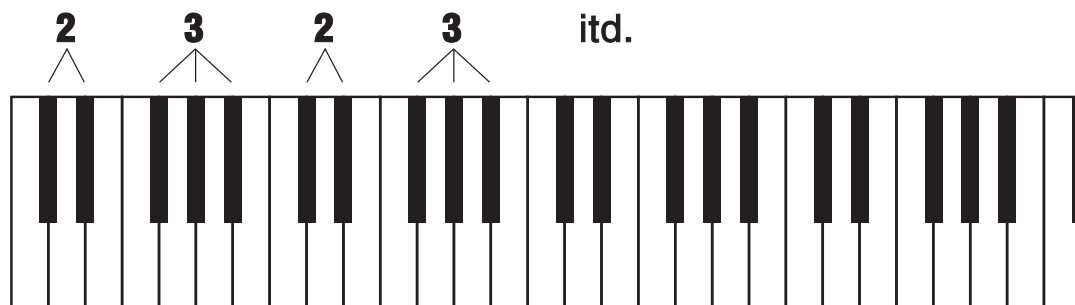
Na początku pięciolinii umieszczamy klucz. Partię prawej ręki zwykle zapisujemy w kluczu wiolinowym.

Znakiem graficznym przedstawiającym dźwięk we współczesnej notacji muzycznej jest **nuta**.

Klawiatura

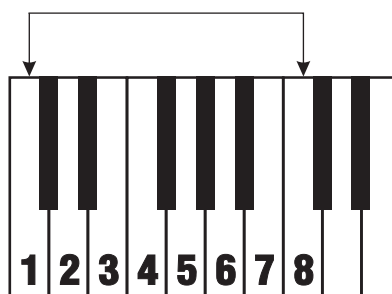
Łatwo zauważyć, że klawisze ustawione są według pewnego schematu. Nad białymi klawiszami umieszczone są klawisze czarne, przy czym te ostatnie występują na przemian po dwa i trzy.

Oktawa

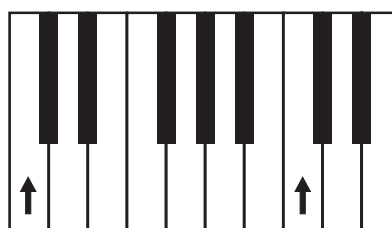
Takie ustawienie klawiszy pozwala na podział klawiatury na powtarzalne odcinki, które nazywamy **oktawami**.

Jeżeli weźmiemy pod uwagę tylko białe klawisze, to okaże się, że oktawa obejmuje 7 dźwięków, a ósmy jest jakby powtórzeniem pierwszego.

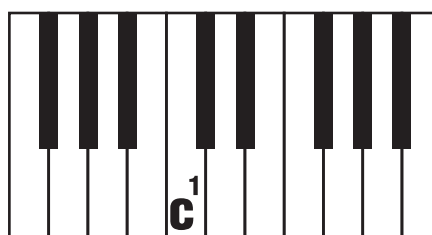

Dźwięki odpowiadające poszczególnym klawiszom posiadają swoje nazwy. Odpowiednie dźwięki w różnych oktavach posiadają takie same nazwy.

W pewnym sensie najważniejszym klawiszem na klawiaturze jest najbliższy biały klawisz na lewo od dwóch czarnych.

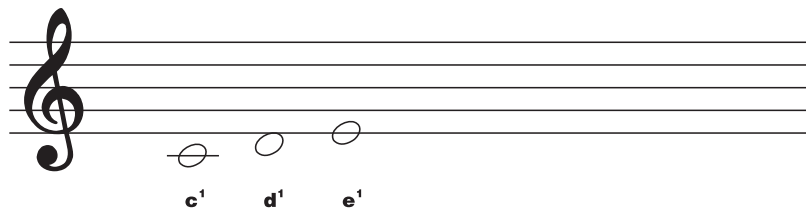
Dźwięk, który usłyszymy po naciśnięciu tego klawisza nazywa się C. Dźwięk C znajdujący się w środkowej części klawiatury nazywamy „c razkreślne” i oznaczamy c^1 .

Prosimy oznaczyć c^1 odpowiednią nalepką. Będzie to nam potrzebne w dalszej części lekcji.

Nazwy dźwięków

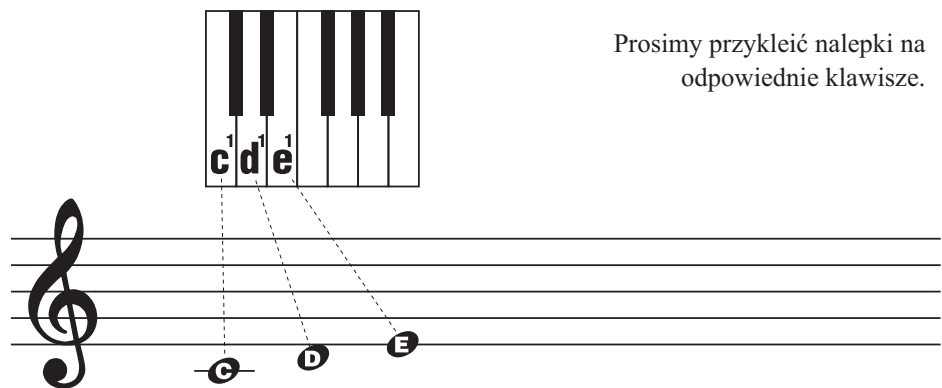
Trzy kolejne dźwięki, rozpoczynając od c^1 , zapisalibyśmy tak:

Są to dźwięki:

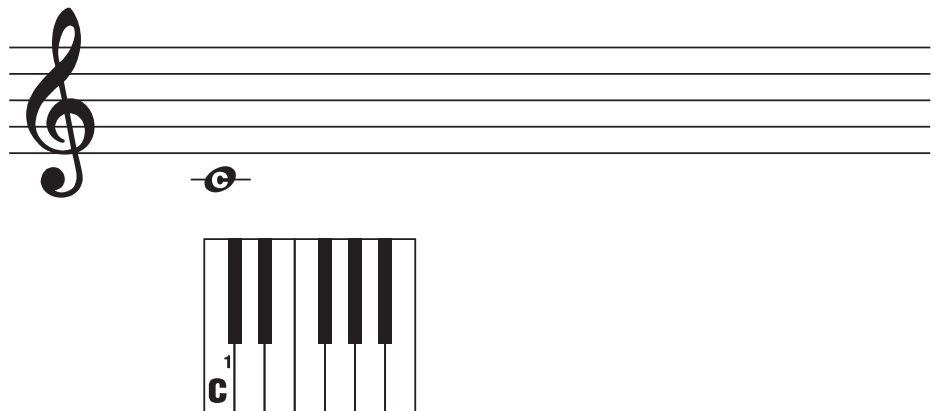
- c razkreślne
- d razkreślne
- e razkreślne

Położenie dźwięku c^1 na klawiaturze już znamy. Dźwięki d^1 i e^1 odpowiadają dwóm kolejnym białym klawiszom.

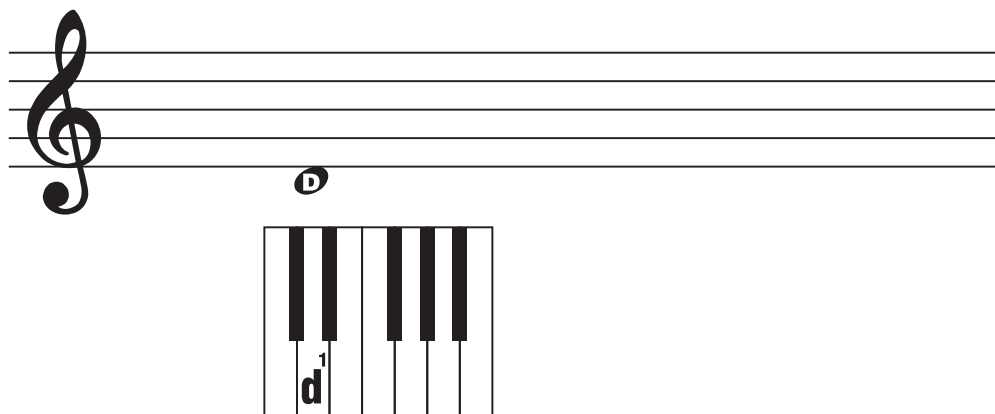
Prosimy przykleić nalepki na odpowiednie klawisze.

Dźwięk c^1

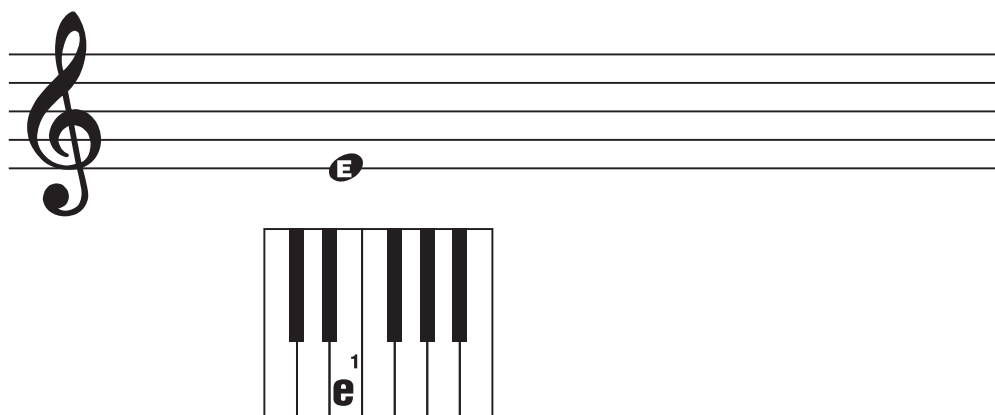
Mówimy, że c razkreślne leży na pierwszej linii dodanej dolnej.

Dźwięk d¹

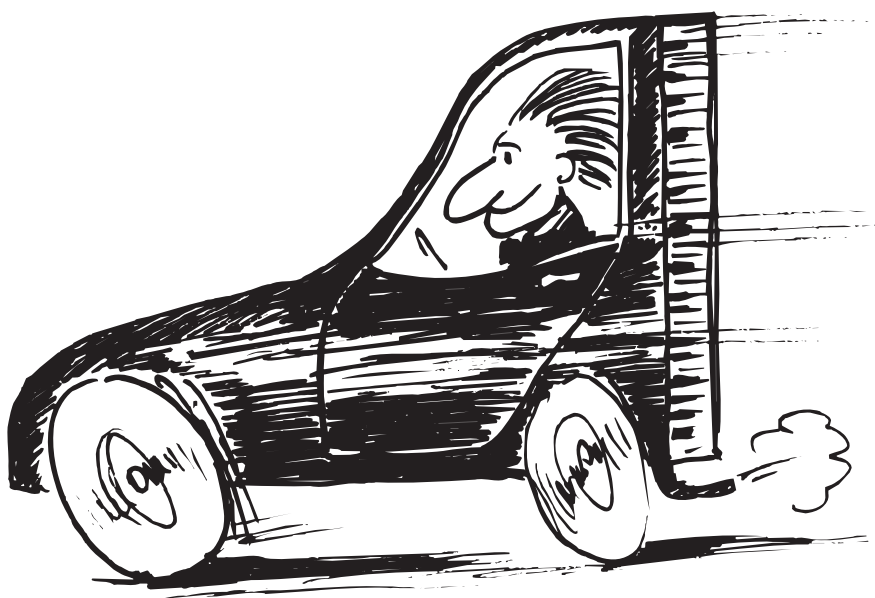

Dźwięk d razkreślne leży pod pierwszą linią.

Dźwięk e¹

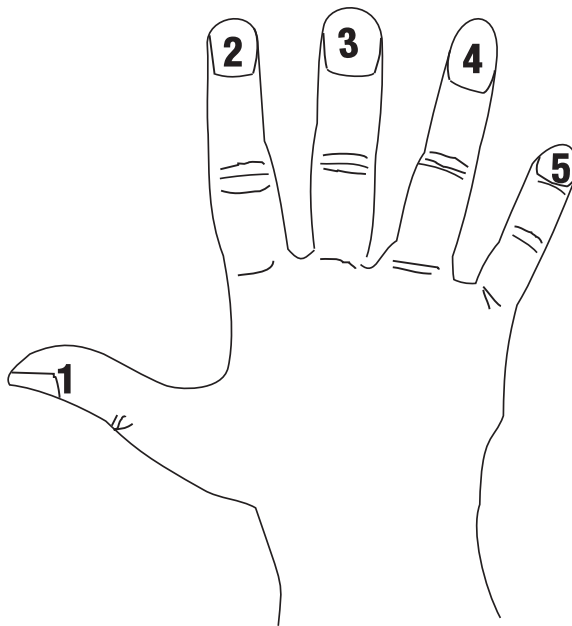

Dźwięk e razkreślne leży na pierwszej linii.

Rozpoczynamy granie z nut

Zajmiemy się teraz wykonaniem trzech poznanych dźwięków. Będziemy grać prawą ręką. Palce oznaczają się cyframi od 1 do 5. Palec pierwszy to kciuk, drugi to wskazujący, trzeci – wielki, czwarty – serdeczny, piąty – mały.

Portato

Jeżeli siedzimy prawidłowo, to możemy przystąpić do ćwiczeń. Zagramy dźwięki c^1 , d^1 , e^1 w ten sposób, by każdy trwał mniej więcej 1 sekundę i był oddzielony od następnego także o sekundę. Na początku będziemy grać tylko trzecim palcem.

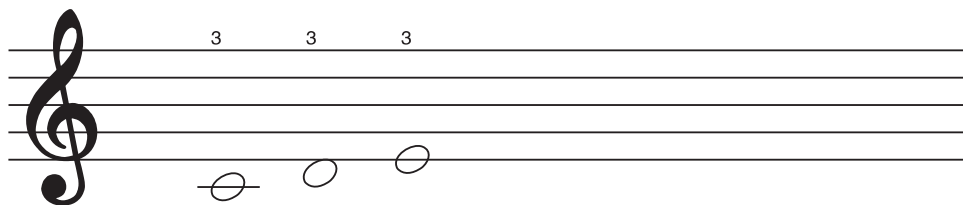

Zaczynamy od takiego ustawienia ręki, by palec opierał się lekko o klawisz c^1 , lecz nie naciskał go. Ruch ręki rozpoczynamy od łokcia na zewnątrz. Jeżeli przegub dłoni jest wystarczająco swobodny, palec pomimo ruchu ręki do góry pozostanie blisko klawisza.

Następny etap ruchu to opuszczenie ręki w ten sposób, by jej ciężar spoczął na palcu opartym o klawisz. Ostatni krok to odczucie swobody ręki, która jest niejako zawieszona w dwóch punktach – w stawie barkowym oraz oparta na palcu naciskającym klawisz „do dna”. W ten sam sposób wykonamy dwa kolejne dźwięki. Ten rodzaj wydobywania dźwięku określamy mianem **portata**.

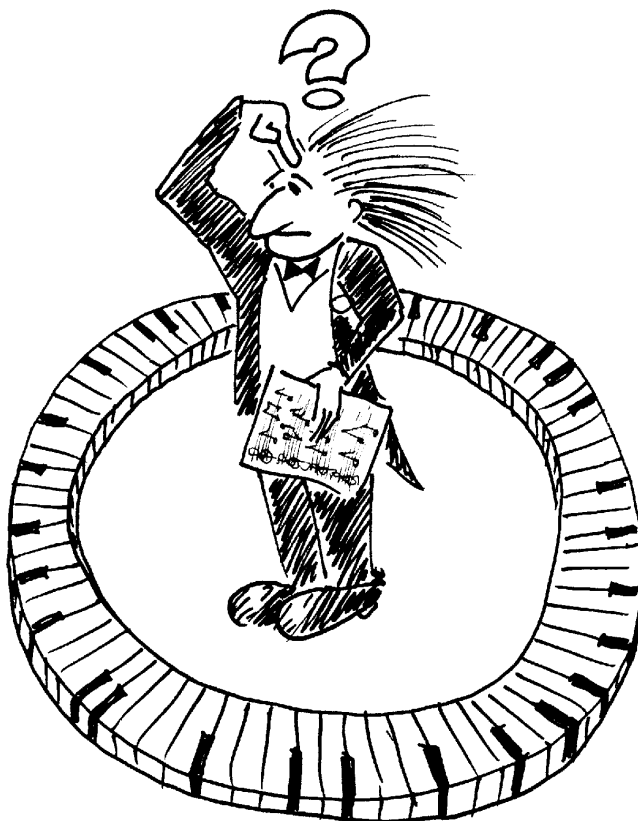
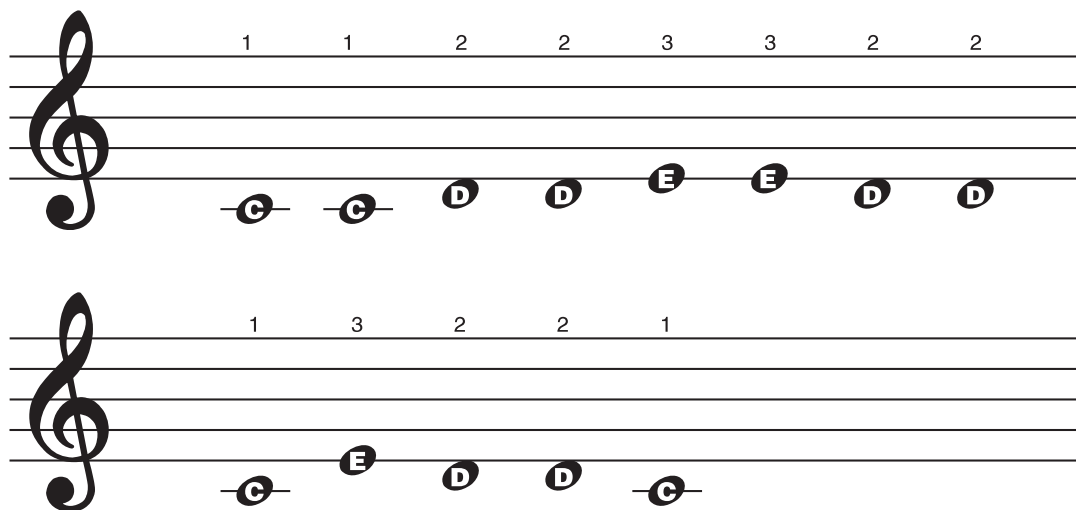

Cyfry umieszczone nad nutami oznaczają palce.

Nauczmy się teraz piosenki złożonej z trzech poznanych dźwięków. Ćwiczyć będziemy kolejno palcem trzecim, drugim i pierwszym. Po opanowaniu piosenki „jednym palcem” przejdziemy do ćwiczeń, wykorzystując palcowanie zgodne z cyframi znajdującymi się nad zapisem nutowym.

Piosenka francuska

PRACA DOMOWA 1

A. Prosimy wybrać właściwą odpowiedź:

1. Dźwięki zapisujemy na pięciolinii. Linie liczymy:

- a. od góry
- b. od dołu
- c. od środka

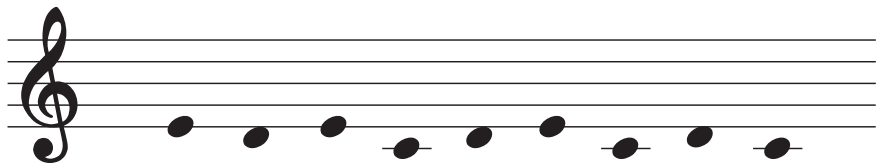
2. Znakiem graficznym przedstawiającym dźwięk jest:

- a. klucz wiolinowy
- b. pięciolinia
- c. nuta

3. Dźwięk c razkreślne zapisujemy w kluczu wiolinowym na:

- a. pierwszej linii dodanej dolnej
- b. pierwszej linii dodanej górnej
- c. na trzecim polu

B. Prosimy podpisać nazwy dźwięków:

LEKCJA 2

Na pierwszej lekcji poznaliśmy jeden z parametrów dźwięku. Była to jego wysokość. Teraz zwróćmy uwagę na drugą co do ważności cechę dźwięku – czas trwania.

Rytm

Wartości rytmiczne

Dźwięki w utworach muzycznych różnią się nie tylko wysokością, lecz także czasem trwania. Różnice w długości dźwięków wyrażamy przez **wartości rytmiczne**.

Cała nuta

Najdłużej brzmiące dźwięki notujemy jako **całe nuty**.

Półnuta

O połowę krócej trwają **półnuty**.

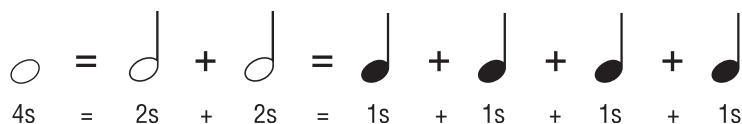

Ćwierćnuta

Każdą półnutę możemy podzielić na dwie **ćwierćnuty**.

Zakładając na przykład, że cała nuta trwa 4 sekundy, przyjmujemy, że półnuta brzmi 2 sekundy, a ćwierćnuta 1 sekundę.

Czas trwania dźwięków reguluje **rytm**.

Przypuśćmy, że utwór lub jego część składa się z 13 dźwięków. Każdy z dźwięków 1–4 i 9–12 trwa jednostkę czasu (np. 1 sekundę). Czas trwania każdego z dźwięków 5–8 to dwie jednostki, a ostatni – trzynasty dźwięk brzmi przez 4 jednostki.

Posłuchajmy fragmentu piosenki.

Wartości rytmiczne zapisalibyśmy tak:

Takt, kreska taktowa

Aby łatwiej orientować się, w której części utworu się znajdujemy, dzieli się go na mniejsze odcinki. Fragmenty te nazywamy **taktami** i oddzielamy je przy pomocy **kreski taktowej**.

W każdym takcie suma wartości rytmicznych musi być taka sama.

Oznaczenie taktowe

Liczbę i rodzaj wartości rytmicznych, które wypełniają takt określa **oznaczenie taktowe**. Oznaczenie taktowe to dwie cyfry pisane jedna nad drugą. Umieszcza się je na początku utworu.

Górna cyfra określa ilość wartości rytmicznych w takcie, a dolna wskazuje, o jakie wartości chodzi.

W muzyce spotkać możemy wiele rodzajów taktów. My na początek poznamy takty na trzy czwarte $\left(\frac{3}{4}\right)$ i na cztery czwarte $\left(\frac{4}{4}\right)$.

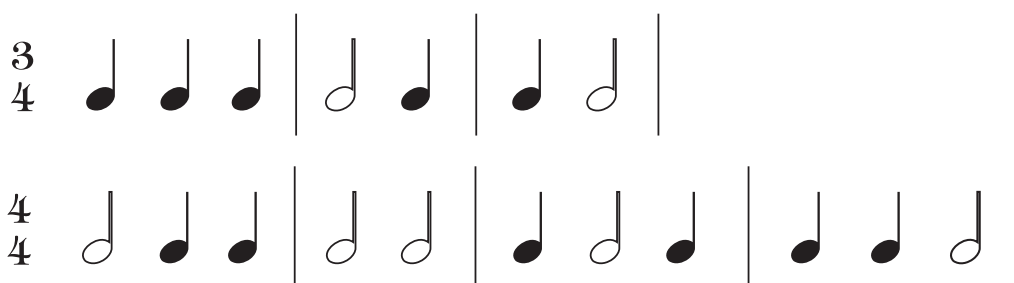
W takcie na $\left(\frac{3}{4}\right)$ suma wartości rytmu to tyle, ile 3 ćwierćnuty.

W takcie na $\left(\frac{4}{4}\right)$ suma wartości rytmicznych to tyle, ile 4 ćwierćnuty.

Miara taktu

Wynika z tego, że czas trwania poznanych taktów mierzymy ilością ćwierćnut, które je wypełniają. Mówimy, że ćwierćnuta jest tutaj **miarą taktu**.

Oczywiście w takcie na $\left(\frac{3}{4}\right)$ czy na $\left(\frac{4}{4}\right)$ mogą wystąpić różne wartości rytmiczne, np.:

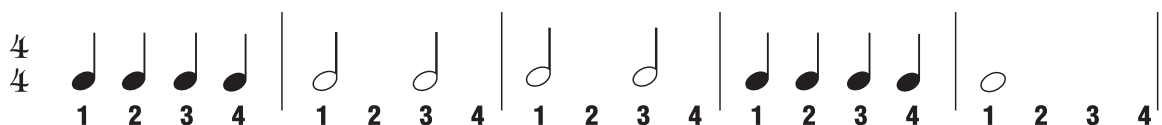

Chodzi tylko o to, by ich suma była równa odpowiednio trzem lub czterem ćwierćnutom. W praktyce podział utworu na takty bardzo ułatwia rytmiczną grę. Odczytując utwór, muzycy zazwyczaj w czasie grania głośno liczą miary w każdym takcie.

Liczenie

Takt na $\left(\frac{3}{4}\right)$ liczymy do trzech, a takt na $\left(\frac{4}{4}\right)$ liczymy do czterech.

Piosenkę z dzisiejszej lekcji zapisujemy w takcie na $\left(\frac{4}{4}\right)$. Miary liczymy tak:

Informacje dotyczące liczenia będziemy zawsze umieszczać pod nutami.

Metronom

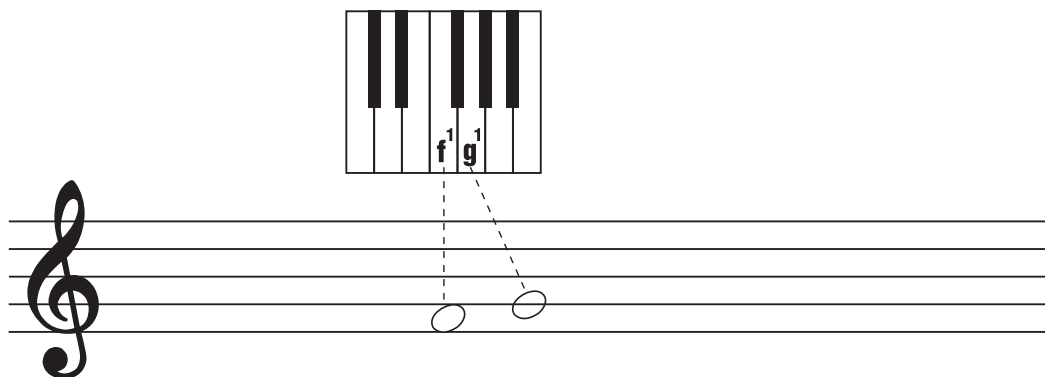

Urządzenie służące do odmierzania miar taktu nazywa się metronomem. Istnieje wiele typów metronomów. Wynalazcą metronomu był J. N. Mäzl. Jego działanie opierało się na zasadzie wahadła, na którego ramieniu umieszczano ruchomy ciężarek. Zmiana jego położenia zmieniała tempo ruchu wahadła. Choć dziś coraz częściej spotyka się metronomy elektroniczne, oznaczenie tempa w utworze poprzedza się literami M. M. (Metronom Mázla).

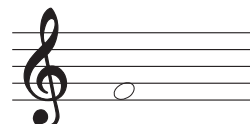
Nowe dźwięki

Abyśmy mogli zagrać pierwszą piosenkę, musimy poznać położenie na klawiaturze i pięciolinii dwóch nowych dźwięków.

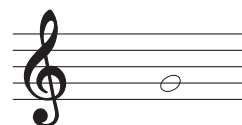
Nie będzie to specjalnie trudne. Jeżeli prawą rękę ustawimy na klawiaturze tak, aby palce 1, 2 i 3 znalazły się nad znanymi klawiszami c^1 , d^1 , e^1 , to palce 4 i 5 oprą się na dwóch kolejnych białych klawiszach. Odpowiadają im dźwięki f^1 i g^1 .

Dźwięk f^1 leży na pierwszym polu.

Dźwięk g^1 leży na drugiej linii.

POJEDZIEMY NA ŁÓW

melodia popularna

Sheet music for the song "POJEDZIEMY NA ŁÓW" (We Will Go Hunting), featuring a popular melody. The music is written in 4/4 time and consists of five staves, each with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The notes are labeled with letters (C, D, E, F, G) and fingerings (1-5) are indicated above the notes. The first staff includes a 4/4 time signature.

Staff 1: 1 2 3 4 5 3 5 3 3 3 2 2 1
1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4

Staff 2: 1 2 3 4 5 3 5 3 3 3 2 2 1
1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4

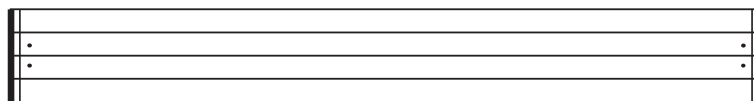
Staff 3: 3 3 2 2 3 3 4 3 3 2 2 3 3 4
1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4

Staff 4: 3 3 2 2 1 3 3 2 2 3 3 4
1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4

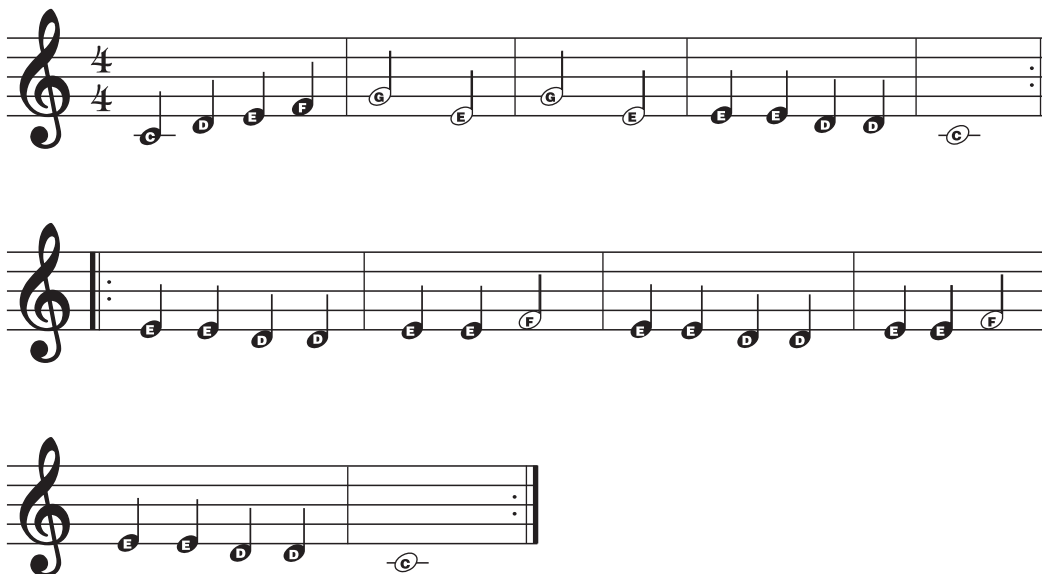
Staff 5: 3 3 2 2 3 3 4 3 3 2 2 1
1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4

Znak repetycji

Gdy utwór lub jego część należy zagrać dwukrotnie, to stosując skrót pisowni muzycznej, nie przepisujemy odnośnych fragmentów dwa razy, lecz używamy znaku powtórki (repetycji).

Znak powtórki nie tylko skraca zapis, ale także pozwala na szybsze zorientowanie się w budowie utworu. Porównajmy sami:

Finał IX symfonii Ludwiga van Beethovena

Poznamy teraz nowy, bardzo już poważny utwór. Będzie to finał z IX symfonii Ludwiga van Beethovena. Beethoven był jednym z trzech wielkich Klasyków Wiedeńskich. Jego niesłychanie silna osobowość twórcza wywarła ogromny wpływ na losy muzyki europejskiej. Ale Beethoven był także człowiekiem przeżywającym osobisty dramat. Otóż ten wielki muzyk, będąc w pełni sił

twórczych, stracił słuch. Ostatnie swoje utwory komponował, a nawet prowadził jako dyrygent, gdy był już całkowicie głuchy. I właśnie wtedy powstała najświetniejsza z jego symfonii. Jakby na przekór losowi Beethoven w ostatniej części dzieła „wyśpiewał” swą wiarę w człowieka i jego możliwości. Czwarta część IX symfonii z chórem śpiewającym „Ode do radości” do słów L. Schillera jest chyba najbardziej znanym fragmentem w twórczości Mistrza.

Coraz częściej utwór ten bywa nazywany „Hymnem zjednoczonej Europy”.

FINAL Z IX SYMFONII

L.v.Beethoven

3 3 4 5 5 4 3 2 1 1 2 3

4/4

E E F G G F E D C C D E

1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4

3 2 2 3 3 4 5 5 4 3 2

E D D E E F G G F E D

1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4

1 1 2 3 2 1 1

G C D E D C C

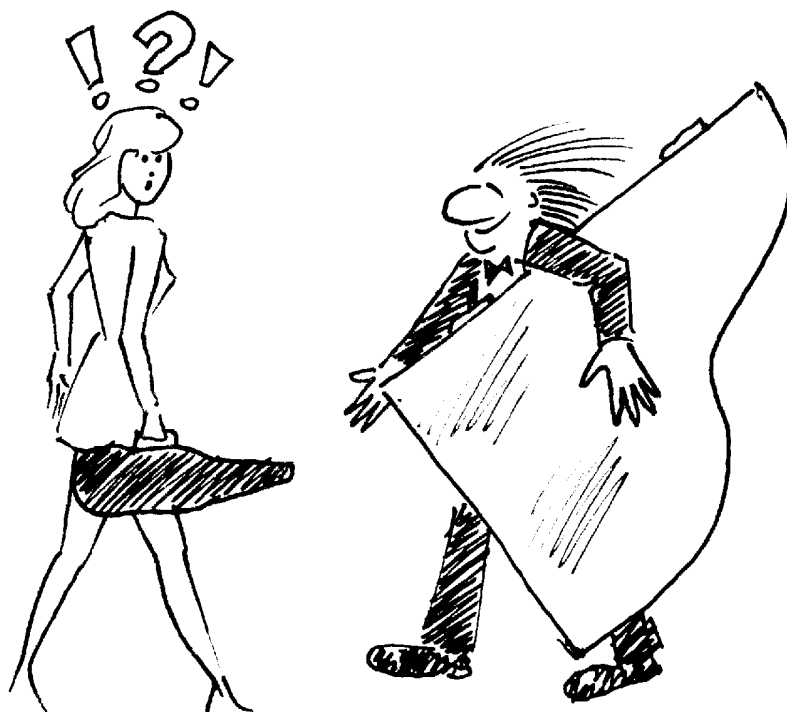
1 2 3 4 1 2 3 4

Znak volty

Często zdarza się, że utwór zbudowany jest z dwóch takich samych części, które różnią się tylko zakończeniem. Grając taki utwór, musimy powtórzyć pierwszą część do pewnego miejsca i zagrać za drugim razem inne zakończenie. I w tym przypadku nie przepisujemy dwa razy tych samych nut, lecz po wspólnej części notujemy dwa zakończenia i opatrujemy je znakiem volty.

Przyjrzyjmy się jeszcze raz budowie tematu finału z IX symfonii Beethovena (str. 21). Fragment ten składa się z ośmiu taktów, przy czym takty 1, 2, 3 są takie same jak takty 5, 6, 7. Wykorzystując znak repetycji i volty, interesującą nas melodię możemy zapisać tak:

PRACA DOMOWA 2

A. Prosimy wybrać właściwą odpowiedź:

1. Jeżeli półnuta trwałaby 4 sekundy, to czas trwania brzmienia ćwierćnuty wynosiłby:
 - a. jedną sekundę
 - b. dwie sekundy
 - c. cztery sekundy
2. Poszczególne takty oddzielamy:
 - a. znakami repetycji
 - b. miarą taktu
 - c. kreskami taktowymi
3. Metronom to narzędzie, które:
 - a. odmierza miary taktu
 - b. mierzy głośność dźwięku
 - c. określa ilość nut w utworze

B. Prosimy wstawić w odpowiednich miejscach kreski taktowe:

